

Dit rapport is een uitgave van het NIVEL.
De gegevens mogen worden gebruikt met
bronvermelding.

**Tabellenboek bij 'Gebruik van internet voor
gezondheidsinformatie'**
(verschenen in *Huisarts&Wetenschap*, augustus 2012, in de rubriek
Huisartsenzorg in Cijfers)

Anne E.M. Brabers
Margreet Reitsma-van Rooijen
Judith D. de Jong

U vindt dit rapport en andere publicaties van het NIVEL in PDF-format op: www.nivel.nl

ISBN 978-94-6122-178-0

<http://www.nivel.nl>

nivel@nivel.nl

Telefoon 030 2 729 700

Fax 030 2 729 729

©2012 NIVEL, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het NIVEL te Utrecht. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doel	5
1.3 Vraagstellingen	5
1.4 Leeswijzer	6
2 Methode	7
2.1 Deelnemers, methode en respons	7
2.2 Vragenlijst	8
2.3 Analyses	9
3 Resultaten	11
3.1 Gebruik van internet in het algemeen	11
3.2 Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg in het algemeen	14
3.3 Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg op internet	15
3.4 Online consulteren van zorgverleners	21
Lijst van de tabellen	25
Bijlagen:	
Bijlage 1 Vragenlijst	27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Dit tabellenboek geeft een overzicht van een onderzoek naar het gebruik van internet met betrekking tot gezondheid en zorg uitgevoerd binnen het Consumentenpanel Gezondheidszorg van het NIVEL. Een deel van de resultaten uit dit onderzoek is in augustus 2012 gepubliceerd in de rubriek Huisartsenzorg in Cijfers in Huisarts&Wetenschap (Brabers et al., 2012)¹. Hieruit bleek dat internet vooral een belangrijke bron is om snel aan actuele informatie over gezondheid en zorg te komen en dat het een minder belangrijke rol lijkt te spelen rondom het bezoek aan de (huis)arts. Naar aanleiding van deze publicatie bleek er vanuit het veld veel behoefte aan meer resultaten van dit in het Consumentenpanel uitgevoerde onderzoek. Dit tabellenboek voorziet in deze behoefte, door een overzicht te geven van de resultaten.

1.2 Doel

Het onderzoek had als doel inzicht te krijgen in het gebruik van internet met betrekking tot gezondheid en zorg. Dit tabellenboek bevat een uitgebreide beschrijving van de methode en geeft een overzicht van de resultaten.

1.3 Vraagstellingen

Dit tabellenboek is opgebouwd aan de hand van de volgende vraagstellingen:

1. *Gebruik van internet in het algemeen*
  - a. Maken mensen gebruiken van internet, en zo ja hoe vaak?
  - b. Vinden mensen dat ze het gebruik van internet beheersen?
  - c. Hoe moeilijk of makkelijk vinden mensen het beoordelen van informatie op internet?

2. *Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg in het algemeen*
  - a. Welke bronnen raadplegen mensen voor informatie over gezondheid en zorg in het algemeen?

---

¹ Brabers AEM, Reitsma-van Rooijen M en Jong JD de. Huisartsenzorg in cijfers: Gebruik van internet voor gezondheidsinformatie. Huisarts&Wetenschap, 2102; 55(8): 359.

3. *Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg op internet*
  - a. Hoe beoordelen mensen informatie over gezondheid en zorg op internet?
  - b. Waarom wordt internet gebruikt voor het zoeken naar informatie over gezondheid en zorg?
  - c. Naar wat voor informatie over gezondheid en zorg zoeken mensen op internet?
  - d. Wat doen mensen met op internet gevonden informatie over gezondheid en zorg?
  - e. Gaan mensen met op internet gevonden informatie naar hun zorgverleners?
  - f. Zoeken mensen op internet naar extra informatie na een bezoek aan een arts?

4. *Online consulteren van zorgverleners*
  - a. In hoeverre stellen mensen via internet medische en/of gezondheidsvragen aan hun zorgverleners?
  - b. In hoeverre raadplegen mensen 'internetdokters' voor medische en/of gezondheidsvragen?

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de methode beschreven. In hoofdstuk 3 worden de resultaten gepresenteerd in de vorm van tabellen. Uit de gegevens in de tabellen zijn meerdere conclusies af te leiden, deze worden niet allemaal genoemd. Wel beschrijven we kort de belangrijkste resultaten. Achterin het tabellenboek bevindt zich een lijst van alle tabellen.

2 Methode

2.1 Deelnemers, methode en respons

Om de vraagstellingen te kunnen beantwoorden is in april 2010 een vragenlijst voorgelegd aan een steekproef van de algemene bevolking in Nederland via het Consumentenpanel Gezondheidszorg, dat wordt beheerd door het NIVEL (Brabers et al., 2012)².

Het Consumentenpanel bestond ten tijde van het onderzoek uit ruim 2.800 personen (eind 2010 is het panel uitgebreid tot 6.000 personen) van 18 jaar en ouder, die qua leeftijd en geslacht een afspiegeling vormen van de algemene bevolking in Nederland van 18 jaar en ouder. Van deze panelleden is een groot aantal achtergrondkenmerken bekend, zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en ervaren gezondheid. Om het panel door de jaren heen representatief te houden, wordt het regelmatig aangevuld en ververs. Panelleden krijgen ongeveer drie keer per jaar een vragenlijst voorgelegd over actuele en beleidsrelevante thema's. Hiertoe wordt steeds een steekproef van de panelleden benaderd.

Voor dit onderzoek zijn in totaal 1.398 leden van het Consumentenpanel Gezondheidszorg benaderd om een vragenlijst in te vullen. Al naar gelang hun eigen voorkeur, konden panelleden de vragenlijst schriftelijk of via internet invullen. De schriftelijke vragenlijst is gestuurd naar 694 panelleden. De overige 704 panelleden ontvingen een e-mail met daarin een link naar de vragenlijst. Aan alle panelleden die niet gereageerd hadden, is een herinnering toegestuurd. In totaal hebben 326 panelleden een vragenlijst schriftelijk ingevuld (respons 47%) en 482 panelleden hebben een vragenlijst via internet ingevuld (respons 68%). De gemiddelde respons was 58%.

In tabel 2.1 staat de samenstelling van de groep deelnemers beschreven voor een aantal achtergrondkenmerken, namelijk geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en ervaren gezondheid.

---

² Brabers AEM, Reitsma-van Rooijen M en Jong JD de. Consumentenpanel Gezondheidszorg: basisrapport met informatie over het panel (2012). Utrecht: NIVEL, 2012.

Tabel 2.1 Achtergrondkenmerken deelnemers

Geslacht (N=808)	
man	50%
vrouw	50%
Leeftijd (N=808)	
18-39 jaar	9%
40-64 jaar	59%
65 jaar en ouder	32%
Opleiding (N=794)	
laag (t/m lager of voorbereidend beroepsonderwijs)	21%
midden (middelbaar onderwijs en HAVO en VWO)	44%
hoog (HBO of hoger)	35%
Ervaren gezondheid (N=800)	
zeer goed/uitstekend	30%
goed	54%
matig/slecht	17%

2.2 Vragenlijst

In de vragenlijst (zie Bijlage I) werd, onder andere, naar diverse onderwerpen over het gebruik van internet met betrekking tot gezondheid en zorg gevraagd. Hieronder volgt een korte omschrijving van de bevraagde onderwerpen.

Gebruik van internet in het algemeen

Aan alle deelnemers is gevraagd of ze gebruik maken van internet (vraag 4) en indien dit zo is, hoe vaak men gebruik maakt van internet (vraag 5). Aan de deelnemers die gebruik maken van internet is vervolgens gevraagd in hoeverre ze denken dat ze het gebruik van internet beheersen (vraag 6, 7 en 8).

Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg in het algemeen

Aan alle deelnemers werd gevraagd welke bronnen (huisarts, familie, internet, boeken etc.) ze gebruiken bij het zoeken naar gezondheidsinformatie in het algemeen (vraag 9).

Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg op internet

Vervolgens is aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie gevraagd naar wat voor soort gezondheidsinformatie ze op internet zoeken (vraag 10), waarom ze hiernaar op internet zoeken (vraag 12) en welke stappen ze hebben ondernomen naar aanleiding van de op internet gevonden informatie (vraag 11). Ook is aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie gevraagd hoe men internet beoordeelt als bron voor informatie over gezondheid en zorg (vraag 13 en 14). Tenslotte is een aantal vragen gesteld over of men met informatie op internet naar een zorgverlener gaat (vraag 15 en 16) en of men naar informatie op internet zoekt na een bezoek aan een zorgverlener (vraag 17 en 18).

Online consulteren van zorgverleners

Aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie werd gevraagd of het mogelijk is om via internet hun huisarts, specialist of apotheker vragen te stellen (vraag 19), en zo ja, of men dit wel eens heeft gedaan (vraag 20) en waarom (vraag 21). Verder is aan deze deelnemers nog een aantal vragen voorgelegd over het raadplegen van een 'internetdokter' (vraag 22 tot en met 25).

2.3 Analyses

De verdeling van leeftijd en geslacht van de deelnemers wijkt enigszins af van de verdeling van leeftijd en geslacht binnen de algemene bevolking. Om tot een representatief beeld te komen, hebben we de respondenten zodanig gewogen dat de samenstelling van de respondenten wat betreft leeftijd en geslacht gelijk is aan de samenstelling hiervan binnen de algemene bevolking van 18 jaar en ouder in Nederland. De weegfactoren varieerden van 0,52 tot 3,00. Alleen de antwoorden op de vragen die gesteld zijn aan alle respondenten zijn op deze manier gewogen (vraag 4 en vraag 9). De verschillen tussen de gewogen en ongewogen percentages zijn minimaal. Indien de vragen zijn voorgelegd aan subgroepen van deelnemers (bijvoorbeeld de deelnemers die internet gebruiken of de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie) is geen weging toegepast. Er zijn beschrijvende analyses uitgevoerd (frequentieverdelingen). Alle analyses zijn uitgevoerd met STATA, versie 12.1.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek besproken aan de hand van tabellen. Uit de gegevens in de tabellen zijn meerdere conclusies af te leiden, deze worden niet allemaal genoemd. Wel beschrijven we kort de belangrijkste resultaten.

3.1 Gebruik van internet in het algemeen

1a. Maken mensen gebruiken van internet, en zo ja hoe vaak?

Tabel 3.1 Vraag 4 Maakt u gebruik van internet? (meerdere antwoorden mogelijk)^{*/**}
(N=805)

Nee	10%
Ja, thuis	90%
Ja, op het werk	43%
Ja, bij vrienden of kennissen	2%
Ja, in de bibliotheek	1%
Ja, in een internetcafé	0%
Ergens anders	3%

* Deze vraag is voorgelegd aan alle deelnemers

** Telt op tot meer dan 100%, omdat respondenten meerdere antwoorden konden geven

Tabel 3.2 Vraag 5 Hoe vaak maakt u gebruik van internet?^{*} (N=678)

Dagelijks	71%
Enkele keren per week	22%
Eén keer per week	4%
Eén keer per twee weken	2%
Eén keer per maand	1%
Minder dan één keer per maand	0%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die gebruik maken van internet

Conclusie

Negen op de tien deelnemers maakt gebruik van internet. Internet wordt het meest thuis gebruikt, gevolgd door op het werk. Meer dan zeven op de tien deelnemers die internet gebruikt, doet dit dagelijks.

Ib. Vinden mensen dat ze het gebruik van internet beheersen?

Tabel 3.3 Vraag 6 In hoeverre beheerst u het zoeken/surfen op internet?* (N=676)

Niet	0%
Nauwelijks	6%
Redelijk	35%
Goed	43%
Zeer goed	15%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die gebruik maken van internet

Tabel 3.4 Vraag 7 In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen?*(N=660-672)

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet mee oneens, niet mee eens	mee eens	helemaal mee eens
a. Ik vind mezelf handig met computers	3%	14%	32%	42%	9%
b. Ik surf vaak op internetsites zonder precies voor ogen te hebben wat ik zoek	17%	48%	20%	14%	2%
c. Ik voel me zeker als het gaat om het gebruiken van internet om informatie te verzamelen	2%	10%	21%	54%	12%
d. Met zoeken/surfen op internet vind ik informatie die moeilijk ergens anders te vinden zou zijn	2%	8%	24%	56%	10%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die gebruik maken van internet

Conclusie

Bijna zes op de tien deelnemers die internet gebruikt, geeft aan het zoeken/surfen op internet (zeer) goed te beheersen. Ongeveer twee derde voelt zich zeker als het gaat om het gebruiken van internet voor het verzamelen van informatie en vindt dat informatie die op internet gevonden wordt ergens anders moeilijk te vinden is.

1c. Hoe moeilijk of makkelijk vinden mensen het beoordelen van informatie op internet?

Tabel 3.5 Vraag 8 Vindt u het makkelijk of moeilijk om de volgende aspecten te beoordelen van de informatie die u op internet tegenkomt?* (N=665-675)

	zeer moeilijk	moeilijk	niet moeilijk, niet makkelijk	makkelijk	zeer makkelijk
a. De juistheid van de informatie	1%	18%	50%	31%	0%
b. De volledigheid van de informatie	1%	22%	43%	33%	1%
c. De betrouwbaarheid van de informatie	2%	26%	46%	26%	0%
d. De objectiviteit van de informatie	3%	26%	48%	23%	1%
e. De praktische toepasbaarheid van de informatie	1%	12%	41%	44%	2%
f. Van wie de informatie afkomstig is	3%	23%	39%	34%	2%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die gebruik maken van internet

Conclusie

Deelnemers die internet gebruiken vinden het niet altijd even makkelijk om verschillende aspecten van informatie die gevonden wordt op internet te beoordelen. Ongeveer een vijfde van hen geeft aan het (zeer) moeilijk te vinden om de juistheid respectievelijk de volledigheid van de informatie op internet te beoordelen. Verder vindt ruim een kwart het (zeer) moeilijk om de betrouwbaarheid respectievelijk objectiviteit van de informatie te beoordelen.

3.2 Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg in het algemeen

2a. Welke bronnen raadplegen mensen voor informatie over gezondheid en zorg in het algemeen?

Tabel 3.6 Vraag 9 Kunt u bij elk van de onderstaande informatiebronnen aangeven in hoeverre u deze bronnen het afgelopen half jaar heeft gebruikt bij het zoeken naar gezondheidsinformatie?* (N=745-797, anders namelijk N=338)

	nooit	één keer	vaker
Internet	25%	19%	57%
Mijn (huis)arts	35%	34%	31%
Familie/vrienden/kennissen	49%	21%	31%
Kranten en magazines	53%	16%	31%
Boeken en encyclopedieën	63%	12%	24%
TV/radio	66%	13%	21%
Apotheek	54%	27%	19%
Patiëntenorganisaties	82%	9%	9%
Cursussen en lezingen	86%	7%	7%
Anders, namelijk ...	92%	2%	6%

* Deze vraag is voorgelegd aan alle deelnemers

Conclusie

Internet blijkt het meest gebruikt bij het zoeken naar gezondheidsinformatie, gevolgd door de huisarts. Driekwart van alle deelnemers heeft het half jaar voorafgaand aan de vragenlijst ten minste één keer internet gebruikt voor informatie over gezondheid en zorg. De (huis)arts is door bijna twee derde van alle deelnemers in het half jaar voorafgaand aan de vragenlijst geraadpleegd voor gezondheidsinformatie.

3.3 Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg op internet

3a. Hoe beoordelen mensen informatie over gezondheid en zorg op internet?

Tabel 3.7 Vraag 13 In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen?^{*}
(N=556-559)

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet mee oneens, niet mee eens	mee eens	helemaal mee eens
a. Ik denk dat ik op internet moeilijk betrouwbare informatie over gezondheid en zorg zal vinden	8%	42%	36%	12%	1%
b. Ik denk dat ik op internet de voor mij interessante informatie zal vinden	1%	6%	22%	65%	5%
c. Ik voel me zeker als het gaat om het zoeken van gezondheidsinformatie op internet	3%	12%	38%	43%	4%
d. Ik heb veel ervaring met het zoeken naar gezondheidsinformatie op internet	13%	26%	37%	22%	3%

^{*} Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie

Tabel 3.8 Vraag 14 In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over de door u gebruikte internetbronnen (oftewel websites en online publicaties)?^{*}
(N=557-560)

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet mee oneens, niet mee eens	mee eens	helemaal mee eens
a. Er waren voldoende verschillende internetbronnen beschikbaar	1%	6%	36%	52%	4%
b. De door mij gebruikte internetbronnen gaven voldoende informatie over de aspecten van zorg waarin ik geïnteresseerd ben	2%	6%	29%	59%	3%
c. De informatie in de door mij gebruikte internetbronnen was begrijpelijk over de aspecten van zorg waarin ik geïnteresseerd ben	2%	5%	31%	60%	3%

^{*} Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie

Conclusie

Van de deelnemers die internet gebruiken bij het zoeken naar gezondheidsinformatie is de helft het er (helemaal) mee oneens dat op internet moeilijk betrouwbare informatie te vinden is. Ook is ongeveer drie vijfde het er (helemaal) mee eens dat er voldoende verschillende internetbronnen beschikbaar zijn, dat deze voldoende informatie geven en begrijpelijk zijn over de aspecten van zorg waarin men geïnteresseerd is.

3b. Waarom wordt internet gebruikt voor het zoeken naar informatie over gezondheid en zorg?

Tabel 3.9 Vraag 12 In hoeverre zijn de onderstaande zaken voor u een reden om het internet te gebruiken bij het zoeken naar informatie over gezondheid en zorg?* (N=552-560)

	is nooit een reden	is soms een reden	is vaak een reden	is altijd een reden
Ik zoek op internet naar medische en/of gezondheidsinformatie omdat...				
a. ...dit de snelste manier is om aan informatie te komen	8%	33%	44%	14%
b. ...internet actuele informatie geeft	17%	36%	41%	7%
c. ...internet diepgaande/gedetailleerde informatie geeft	21%	41%	34%	5%
d. ...ik een kennis/vriend/familielid wil helpen die met een bepaalde vraag zit	41%	43%	14%	2%
e. ...ik wil kijken wat ik zelf aan bepaalde klachten kan doen	21%	43%	32%	4%
f. ...ik er moeite mee heb om met sommige vragen naar een (huis)arts te gaan	75%	20%	4%	1%
g. ...ik me goed wil voorbereiden voordat ik naar een (huis)arts ga	48%	36%	12%	3%
h. ...mijn (huis)arts me te weinig informatie geeft	75%	21%	3%	1%
i. ...ik vergeten ben om bepaalde dingen aan mijn (huis)arts te vragen	64%	32%	3%	1%
j. ...ik niet alles onthoud wat mijn (huis)arts me vertelt	70%	27%	3%	0%
k. ...ik behoefte heb aan een second opinion	71%	24%	4%	1%
l. ...ik graag meer te weten kom over ervaringen van andere mensen in dezelfde situatie	42%	43%	14%	2%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie

Conclusie

De deelnemers die internet raadplegen voor gezondheidsinformatie doen dit vooral om snel aan informatie te komen en omdat internet actuele informatie geeft.

3c. Naar wat voor informatie over gezondheid en zorg zoeken mensen op internet?

Tabel 3.10 Vraag 10 Kunt u voor elk van de onderstaande stellingen aangeven of en hoe vaak u het afgelopen half jaar internet hiervoor hebt gebruikt?* (N=554-565)

	nooit	één keer	vaker
Via internet heb ik ...			
a. ...gezocht naar een omschrijving van ziekten of klachten	17%	28%	55%
b. ...gezocht naar de oorzaak van ziekten of klachten	24%	25%	51%
c. ...informatie gezocht over hoe een bepaalde ziekte of aandoening te behandelen is	23%	24%	53%
d. ...informatie gezocht over de risico's van behandelingen	51%	19%	30%
e. ...informatie gezocht over het gebruik van geneesmiddelen	53%	17%	30%
f. ...informatie gezocht over hoe gezond te leven	46%	20%	35%
g. ...informatie gezocht over wat voor soort hulpverleners je bij een bepaalde ziekte of klacht het beste kunt raadplegen	75%	12%	13%
h. ...informatie gezocht bij de keuze voor (huis)arts	94%	4%	2%
i. ...informatie gezocht bij keuze voor een zorgverzekeraar	75%	15%	9%
j. ...informatie gezocht over zorginstellingen zoals ziekenhuizen	63%	20%	17%
k. ...gezocht naar patiëntenorganisaties en lotgenotencontact	82%	8%	10%
l. ...deelgenomen aan een discussie- of nieuwsgroep over medische en/of gezondheidsproblemen	93%	4%	3%
m. ... gezocht naar de rechten die ik als patiënt heb	92%	5%	3%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie

Conclusie

Internet wordt door de deelnemers die internet raadplegen voor gezondheidsinformatie vooral gebruikt om te zoeken naar omschrijvingen, behandelingen en oorzaken van ziekten, klachten en/of aandoeningen.

3d. Wat doen mensen met op internet gevonden informatie over gezondheid en zorg?

Tabel 3.11 Vraag 11 Kunt u aangeven of u (mede) op basis van de op internet gevonden informatie één van de volgende stappen heeft gezet?* (N=551-564)

	nee	ja	n.v.t.
Op basis van op internet gevonden informatie heb ik ...			
a. ...een afspraak met de (huis)arts gemaakt	66%	17%	16%
b. ...anderen geadviseerd om naar de (huis)arts te gaan	67%	16%	17%
c. ...besloten om <u>niet</u> naar de (huis)arts te gaan maar het zelf te behandelen/op te lossen	65%	11%	24%
d. ...een afspraak gemaakt met een alternatieve genezer	76%	5%	19%
e. ...mijn (huis)arts gevraagd een specifiek medicijn voor te schrijven	75%	9%	17%
f. ...besloten om het advies van de (huis)arts niet op te volgen	71%	4%	25%
g. ...een andere (huis)arts bezocht voor een second opinion	76%	2%	22%
h. ...besloten om te stoppen met het gebruik van een bepaald medicijn/volgen van een behandeling	71%	7%	22%
i. ...contact opgenomen met een patiëntenorganisatie	76%	4%	20%
j. ...mijn levensstijl aangepast (bijvoorbeeld meer gaan bewegen/gezonder eten)	52%	32%	16%
k. ...vitaminen, mineralen of kruiden gebruikt	60%	25%	15%
l. ...een reactie op de informatie geplaatst op een website of weblog	80%	3%	17%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie

Conclusie

De deelnemers die op internet naar gezondheidsinformatie zoeken, gebruiken deze informatie niet vaak voor vervolgstappen. Van hen besluit 17% naar een (huis)arts te gaan. Iets meer dan een op de tien besluit dit juist niet te doen. Het vaakst past men zijn of haar leefstijl aan op basis van de op internet gevonden informatie of gaat men vitaminen, mineralen of kruiden gebruiken.

3e. Gaan mensen met op internet gevonden informatie naar hun zorgverleners?

Tabel 3.12 Vraag 15 Bent u in het afgelopen half jaar wel eens met de op internet gevonden informatie naar uw huisarts, specialist, fysiotherapeut of apotheker gegaan? (meerdere antwoorden mogelijk)^{*/**} (N=561)

Nee	79%
Ja, naar mijn huisarts	14%
Ja, naar mijn specialist	8%
Ja, naar mijn fysiotherapeut	4%
Ja, naar mijn apotheker	3%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie

** Telt op tot meer dan 100%, omdat respondenten meerdere antwoorden konden geven

Tabel 3.13 Vraag 16 Zou u de volgende keer weer met informatie naar uw huisarts, specialist, fysiotherapeut of apotheker gaan?^{*} (N=118)

Zeker niet	0%
Waarschijnlijk niet	0%
Misschien niet/misschien wel	13%
Waarschijnlijk wel	59%
Zeker wel	27%
Weet ik niet	1%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die wel eens met de op internet gevonden informatie naar hun huisarts, specialist, fysiotherapeut of apotheker zijn gegaan

Conclusie

De deelnemers die internet raadplegen voor gezondheidsinformatie gaan niet vaak met de op internet gevonden informatie naar hun zorgverleners.

3f. Zoeken mensen op internet naar extra informatie na een bezoek aan een arts?

Tabel 3.14 Vraag 17 Kijkt u op internet nadat u uw arts heeft geraadpleegd om extra informatie te krijgen over uw gezondheidsklachten?* (N=561)

Nooit	26%
Zelden	21%
Soms	33%
Vaak	10%
Altijd	3%
Niet van toepassing	8%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie

Tabel 3.15 Vraag 18 Kijkt u op internet nadat uw arts een diagnose heeft gesteld om de gestelde diagnose te controleren?* (N=558)

Nooit	41%
Zelden	26%
Soms	14%
Vaak	7%
Altijd	3%
Niet van toepassing	10%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie

Conclusie

Deelnemers die internet gebruiken voor het zoeken naar gezondheidsinformatie gebruiken internet niet vaak om extra informatie op te zoeken over hun gezondheidsklachten of om de gestelde diagnose te controleren. Ongeveer een tiende geeft aan dit vaak of altijd te doen.

3.4 Online consulteren van zorgverleners

4a. In hoeverre stellen mensen via internet medische en/of gezondheidsvragen aan hun zorgverleners?

Tabel 3.16 Vraag 19 Is het mogelijk om via internet aan uw eigen huisarts, specialist of apotheker vragen te stellen?* (N=566)

Nee, dit kan niet en ik zou dit ook niet willen	22%
Nee, dit kan niet maar ik zou dit wel willen	19%
Ja, dit kan	15%
Weet ik niet	44%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie

Tabel 3.17 Vraag 20 Heeft u internet het afgelopen half jaar gebruikt om uw eigen huisarts, specialist of apotheker via e-mail een medische en/of gezondheidsvraag voor te leggen?* (N=85)

Nee	89%
Ja	11%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die via internet vragen aan hun zorgverleners kunnen stellen

Tabel 3.18 Vraag 21 Wat is de belangrijkste reden waarom u via e-mail een medische en/of gezondheidsvraag voorlegde?* (N=9)

	N
Het is de snelste manier om bepaalde informatie te krijgen	3
Het is de gemakkelijkste manier om bepaalde informatie te krijgen	3
Soms vergeet je bepaalde dingen te vragen	1
Het is anoniemer dan bellen of langsgaan	0
Dan kan je beter je verhaal op een rijtje zetten	0
Dan kom ik minder in de knel met mijn werk of mijn zorg voor kinderen	1
Anders	1

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruikte om hun eigen huisarts, specialist of apotheker via e-mail een medische en/of gezondheidsvraag voor te leggen

Conclusie

Van de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie, geeft 15% aan dat het mogelijk is om via internet hun huisarts, specialist of apotheker een vraag voor te leggen. Indien deze mogelijkheid er is, lijkt hier niet vaak gebruik van te worden gemaakt. Van de deelnemers die de mogelijkheid hebben om via internet vragen te stellen, zegt maar één op de tien dit in het half jaar voorafgaand aan de vragenlijst te hebben gedaan.

4b. In hoeverre raadplegen mensen ‘internetdokters’ voor medische en/of gezondheidsvragen?

Tabel 3.19 Vraag 22 Heeft u internet het afgelopen half jaar gebruikt om een ‘internetdokter’ een medische en/of gezondheidsvraag voor te leggen?* (N=567)

Nee	98%
Ja	2%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie

Tabel 3.20 Vraag 23 Wat is de belangrijkste reden waarom u een ‘internetdokter’ een medische en/of gezondheidsvraag voorlegde?* (N=10)

	N
Het is de snelste manier om bepaalde informatie te krijgen	5
Het is de gemakkelijkste manier om bepaalde informatie te krijgen	2
Soms vergeet je bepaalde dingen aan je eigen (huis)arts te vragen	0
Omdat mijn eigen (huis)arts niet zo veel uitlegt	0
Omdat ik de informatie van mijn eigen (huis)arts niet zo vertrouw	0
Het is anoniem	2
Ik wil graag een second opinion	0
Ik heb op dit moment geen huisarts	0
Anders	1

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die een ‘internetdokter’ een medische en/of gezondheidsvraag voorlegde

Tabel 3.21 Vraag 24 Heeft u uw eigen huisarts of specialist verteld dat u een ‘internetdokter’ heeft geraadpleegd?* (N=8)

	N
Nee	7
Ja, op eigen initiatief	1
Ja, op aanraden van de ‘internetdokter’	0
Ik heb op dit moment geen huisarts	0

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die een ‘internetdokter’ een medische en/of gezondheidsvraag voorlegde

Tabel 3.22 Vraag 25 Wanneer u een aandoening heeft of zou hebben, welke via internettherapie behandeld kan worden, zou u hiervan dan gebruik maken? (meerdere antwoorden mogelijk)^{*/**} (N=566)

Nee	51%
Ja, wel bij depressie	5%
Ja, wel bij werkgerelateerde problemen	5%
Ja, wel bij verslavingsproblemen	3%
Ja, wel bij eetstoornissen	4%
Ja, wel bij seksuele problemen	4%
Ja, wel bij posttraumatische stress of angst	3%
Weet ik niet	40%

* Deze vraag is voorgelegd aan de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie

** Telt op tot meer dan 100%, omdat respondenten meerdere antwoorden konden geven

Conclusie

Slechts heel weinig (2%) deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie, hebben in het half jaar voorafgaand aan de vragenlijst een 'internetdokter' geraadpleegd. Verder geeft iets meer dan de helft van de deelnemers die internet gebruiken voor gezondheidsinformatie aan geen gebruik te maken van internet indien hij of zij een aandoening heeft of zou hebben welke via internet behandeld kan worden.

Lijst van de tabellen

pagina:

Gebruik van internet in het algemeen

1a. Maken mensen gebruik van internet, en zo ja hoe vaak?

Tabel 3.1	Vraag 4 Maakt u gebruik van internet?	11
Tabel 3.2	Vraag 5 Hoe vaak maakt u gebruik van internet?	11

1b. Vinden mensen dat ze het gebruik van internet beheersen?

Tabel 3.3	Vraag 6 In hoeverre beheerst u het zoeken/surfen op internet?	12
Tabel 3.4	Vraag 7 In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen?	12

1c. Hoe moeilijk of makkelijk vinden mensen het beoordelen van informatie op internet?

Tabel 3.5	Vraag 8 Vindt u het makkelijk of moeilijk om de volgende aspecten te beoordelen van de informatie die u op internet tegenkomt?	13
-----------	--	----

Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg in het algemeen

2a. Welke bronnen raadplegen mensen voor informatie over gezondheid en zorg in het algemeen?

Tabel 3.6	Vraag 9 Kunt u bij elk van de onderstaande informatiebronnen aangeven in hoeverre u deze bronnen het <u>afgelopen half jaar</u> heeft gebruikt bij het zoeken naar gezondheidsinformatie?	14
-----------	---	----

Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg op internet

3a. Hoe beoordelen mensen informatie over gezondheid en zorg op internet?

Tabel 3.7	Vraag 13 In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen?	15
Tabel 3.8	Vraag 14 In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over de door u gebruikte internetbronnen (oftewel websites en online publicaties)?	15

3b. Waarom wordt internet gebruikt voor het zoeken naar informatie over gezondheid en zorg?

Tabel 3.9	Vraag 12 In hoeverre zijn de onderstaande zaken voor u een reden om het internet te gebruiken bij het zoeken naar informatie over gezondheid en zorg?	16
-----------	---	----

3c. Naar wat voor informatie over gezondheid en zorg zoeken mensen op internet?

Tabel 3.10	Vraag 10 Kunt u voor elk van de onderstaande stellingen aangeven of en hoe vaak u het <u>afgelopen half jaar</u> internet hiervoor hebt gebruikt?	17
------------	---	----

3d. Wat doen mensen met op internet gevonden informatie over gezondheid en zorg?		
Tabel 3.11	Vraag 11 Kunt u aangeven of u (mede) op basis van de op internet gevonden informatie één van de volgende stappen heeft gezet?	18
3e. Gaan mensen met op internet gevonden informatie naar hun zorgverleners?		
Tabel 3.12	Vraag 15 Bent u in het afgelopen half jaar wel eens met de op internet gevonden informatie naar uw huisarts, specialist, fysiotherapeut of apotheker gegaan?	19
Tabel 3.13	Vraag 16 Zou u de volgende keer weer met informatie naar uw huisarts, specialist, fysiotherapeut of apotheker gaan?	19
3f. Zoeken mensen op internet naar extra informatie na een bezoek aan een arts?		
Tabel 3.14	Vraag 17 Kijkt u op internet <u>nadat</u> u uw arts heeft geraadpleegd om <u>extra informatie</u> te krijgen over uw gezondheidsklachten?	20
Tabel 3.15	Vraag 18 Kijkt u op internet <u>nadat</u> uw arts een diagnose heeft gesteld om de gestelde diagnose te controleren?	20
Online consulteren van zorgverleners		
4a. In hoeverre stellen mensen via internet medische en/of gezondheidsvragen aan hun zorgverleners?		
Tabel 3.16	Vraag 19 Is het mogelijk om via internet aan uw eigen huisarts, specialist of apotheker vragen te stellen?	21
Tabel 3.17	Vraag 20 Heeft u internet het afgelopen half jaar gebruikt om uw eigen huisarts, specialist of apotheker via e-mail een medische en/of gezondheidsvraag voor te leggen?	21
Tabel 3.18	Vraag 21 Wat is <u>de belangrijkste reden</u> waarom u via e-mail een medische en/of gezondheidsvraag voorlegde?	21
4b. In hoeverre raadplegen mensen 'internetdokters' voor medische en/of gezondheidsvragen?		
Tabel 3.19	Vraag 22 Heeft u internet het afgelopen half jaar gebruikt om een 'internetdokter' een medische en/of gezondheidsvraag voor te leggen?	22
Tabel 3.20	Vraag 23 Wat is <u>de belangrijkste reden</u> waarom u een 'internetdokter' een medische en/of gezondheidsvraag voorlegde?	22
Tabel 3.21	Vraag 24 Heeft u uw eigen huisarts of specialist verteld dat u een 'internetdokter' heeft geraadpleegd? (N=10)	22
Tabel 3.22	Vraag 25 Wanneer u een aandoening heeft of zou hebben, welke via internettherapie behandeld kan worden, zou u hiervan dan gebruik maken?	23

Bijlage 1 Vragenlijst

Achtergrondgegevens

---

1. Wat is uw geboortedatum? (*dd - mm - jiii*)

- -

2. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

3. Hoe zou u over het algemeen uw gezondheid noemen?

- Uitstekend
- Zeer goed
- Goed
- Matig
- Slecht

Algemeen gebruik internet

Allereerst stellen wij u een aantal algemene vragen over uw internetgebruik in het afgelopen half jaar.

4. Maakt u gebruik van internet? (*meerdere antwoorden mogelijk*)

- Nee → *ga door naar vraag 9*
- Ja, thuis
- Ja, op het werk
- Ja, bij vrienden of kennissen
- Ja, in de bibliotheek
- Ja, in een internetcafé
- Ergens anders

5. Hoe vaak maakt u gebruik van internet?

- Dagelijks
- Enkele keren per week
- Eén keer per week
- Eén keer per twee weken
- Eén keer per maand
- Minder dan één keer per maand

6. In hoeverre beheerst u het zoeken/surfen op internet?

- Niet
- Nauwelijks
- Redelijk
- Goed
- Zeer goed

7. In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen?

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>mee oneens</i>	<i>niet mee oneens/niet mee eens</i>	<i>mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
a Ik vind mezelf handig met computers	☐	☐	☐	☐	☐
b Ik surf vaak op internetsites zonder precies voor ogen te hebben wat ik zoek	☐	☐	☐	☐	☐
c Ik voel me zeker als het gaat om het gebruiken van internet om informatie te verzamelen	☐	☐	☐	☐	☐
d Met zoeken/surfen op internet vind ik informatie die moeilijk ergens anders te vinden zou zijn	☐	☐	☐	☐	☐

8. Vindt u het makkelijk of moeilijk om de volgende aspecten te beoordelen van de informatie die u op internet tegenkomt?

	<i>zeer moeilijk</i>	<i>moeilijk</i>	<i>niet moeilijk/niet makkelijk</i>	<i>makkelijk</i>	<i>zeer makkelijk</i>
a De juistheid van de informatie	☐	☐	☐	☐	☐
b De volledigheid van de informatie	☐	☐	☐	☐	☐
c De betrouwbaarheid van de informatie	☐	☐	☐	☐	☐
d De objectiviteit van de informatie	☐	☐	☐	☐	☐
e De praktische toepasbaarheid van de informatie	☐	☐	☐	☐	☐
f Van wie de informatie afkomstig is (bijvoorbeeld van fabrikant, overheid, patiëntenorganisatie)	☐	☐	☐	☐	☐

Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg – Algemeen

---

9. Er zijn veel verschillende manieren om aan informatie over gezondheid en zorg te komen. Kunt u bij elk van de onderstaande informatiebronnen aangeven in hoeverre u deze bronnen het afgelopen half jaar hebt gebruikt bij het zoeken naar gezondheidsinformatie?

	<i>nooit</i>	<i>één keer</i>	<i>vaker</i>
a Mijn (huis)arts	☐	☐	☐
b Familie/vrienden/kennissen	☐	☐	☐
c Apotheek	☐	☐	☐
d Internet	☐	☐	☐
e Patiëntenorganisaties	☐	☐	☐
f TV/Radio	☐	☐	☐
g Kranten en magazines	☐	☐	☐
h Boeken en encyclopedieën	☐	☐	☐
i Cursussen en lezingen	☐	☐	☐
j Anders, namelijk: ...	☐	☐	☐

Zoeken naar informatie over gezondheid en zorg – Op internet

De volgende vragen gaan over het gebruik van internet bij het zoeken naar informatie over gezondheid en zorg.

Let op: Maakt u geen gebruik van internet → ga dan door naar vraag 31 over het verplicht eigen risico

10. Hieronder staan voorbeelden van het gebruik van internet bij het zoeken naar informatie over gezondheid en zorg. Kunt u voor elk van de onderstaande stellingen aangeven of en hoe vaak u het afgelopen half jaar internet hiervoor hebt gebruikt?

Via internet heb ik...	<i>nooit</i>	<i>één keer</i>	<i>vaker</i>
a gezocht naar een omschrijving van ziekten of klachten	☐	☐	☐
b gezocht naar de oorzaak van ziekten of klachten	☐	☐	☐
c informatie gezocht over hoe een bepaalde ziekte of aandoening te behandelen is	☐	☐	☐
d informatie gezocht over de risico's van behandelingen	☐	☐	☐
e informatie gezocht over het gebruik van geneesmiddelen (bijvoorbeeld over bijwerkingen)	☐	☐	☐
f informatie gezocht over hoe gezond te leven (bijvoorbeeld door voeding, diëten of bewegen)	☐	☐	☐
g informatie gezocht over wat voor soort hulpverleners je bij een bepaalde ziekte of klacht het beste kunt raadplegen	☐	☐	☐
h informatie gezocht bij de keuze voor (huis)arts	☐	☐	☐
i informatie gezocht bij de keuze voor een zorgverzekeraar	☐	☐	☐
j informatie gezocht over zorginstellingen zoals ziekenhuizen (bijvoorbeeld bezoeken, bereikbaarheid of wachtlijsten)	☐	☐	☐
k gezocht naar patiëntenorganisaties en lotgenotencontact	☐	☐	☐
l deelgenomen aan een discussie- of nieuwsgroep over medische en/of gezondheidsproblemen	☐	☐	☐
m gezocht naar de rechten die ik als patiënt heb	☐	☐	☐

11. Kunt u aangeven of u (mede) op basis van de op internet gevonden informatie één van de volgende stappen heeft gezet?

Op basis van de op internet gevonden informatie heb ik...	<i>nee</i>	<i>ja</i>	<i>n.v.t.</i>
a een afspraak met de (huis)arts gemaakt	☐	☐	☐
b anderen geadviseerd om naar de (huis)arts te gaan	☐	☐	☐
c besloten om <u>niet</u> naar de (huis)arts te gaan maar het zelf te behandelen/op te lossen	☐	☐	☐
d een afspraak gemaakt met een alternatieve genezer	☐	☐	☐
e mijn (huis)arts gevraagd een specifiek medicijn voor te schrijven	☐	☐	☐
f besloten om het advies van de (huis)arts niet op te volgen	☐	☐	☐
g een andere (huis)arts bezocht voor een second opinion	☐	☐	☐
h besloten om te stoppen met het gebruik van een bepaald medicijn/volgen van een behandeling	☐	☐	☐
i contact opgenomen met een patiëntenorganisatie	☐	☐	☐
j mijn levensstijl aangepast (bijvoorbeeld meer gaan bewegen/gezonder eten)	☐	☐	☐
k vitamines, mineralen of kruiden gebruikt	☐	☐	☐
l een reactie op de informatie geplaatst op een website of weblog	☐	☐	☐

12. In hoeverre zijn de onderstaande zaken voor u een reden om het internet te gebruiken bij het zoeken naar informatie over gezondheid en zorg?

Ik zoek op internet naar medische en/of gezondheidsinformatie omdat:	<i>is nooit een reden</i>	<i>is soms een reden</i>	<i>is vaak een reden</i>	<i>is altijd een reden</i>
a dit de snelste manier is om aan informatie te komen	☐	☐	☐	☐
b internet actuele informatie geeft	☐	☐	☐	☐
c internet diepgaande/gedetailleerde informatie geeft	☐	☐	☐	☐
d ik een kennis/vriend/familielid wil helpen die met een bepaalde vraag zit	☐	☐	☐	☐
e ik wil kijken wat ik zelf aan bepaalde klachten kan doen	☐	☐	☐	☐
f ik er moeite mee heb om met sommige vragen naar een (huis)arts te gaan	☐	☐	☐	☐

Ik zoek op internet naar medische en/of gezondheidsinformatie omdat:	<i>is nooit een reden</i>	<i>is soms een reden</i>	<i>is vaak een reden</i>	<i>is altijd een reden</i>
g ik me goed wil voorbereiden voordat ik naar een (huis)arts ga	☐	☐	☐	☐
h mijn (huis)arts me te weinig informatie geeft	☐	☐	☐	☐
i ik vergeten ben om bepaalde dingen aan mijn (huis)arts te vragen	☐	☐	☐	☐
j ik niet alles onthoud wat mijn (huis)arts me vertelt	☐	☐	☐	☐
k ik behoefte heb aan een second opinion	☐	☐	☐	☐
l ik graag meer te weten kom over ervaringen van andere mensen in dezelfde situatie	☐	☐	☐	☐

13. In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen?

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>mee oneens</i>	<i>niet mee oneens/ niet mee eens</i>	<i>mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
a Ik denk dat ik op internet moeilijk betrouwbare informatie over gezondheid en zorg zal vinden	☐	☐	☐	☐	☐
b Ik denk dat ik op internet de voor mij interessante informatie zal vinden	☐	☐	☐	☐	☐
c Ik voel me zeker als het gaat om het zoeken van gezondheidsinformatie op internet	☐	☐	☐	☐	☐
d Ik heb veel ervaring met het zoeken naar gezondheidsinformatie op internet	☐	☐	☐	☐	☐

14. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over de door u gebruikte internetbronnen (oftewel websites en online publicaties)?

	<i>helemaal mee oneens</i>	<i>mee oneens</i>	<i>niet mee oneens/ niet mee eens</i>	<i>mee eens</i>	<i>helemaal mee eens</i>
a Er waren voldoende verschillende internetbronnen beschikbaar	☐	☐	☐	☐	☐
b De door mij gebruikte internetbronnen gaven voldoende informatie over de aspecten van zorg waarin ik geïnteresseerd ben	☐	☐	☐	☐	☐
c De informatie in de door mij gebruikte internetbronnen was begrijpelijk over de aspecten van zorg waarin ik geïnteresseerd ben	☐	☐	☐	☐	☐

15. Bent u in het afgelopen half jaar wel eens met de op internet gevonden informatie naar uw huisarts, specialist, fysiotherapeut of apotheker gegaan? (*meerdere antwoorden mogelijk*)

- Nee → *ga door naar vraag 17*
- Ja, naar mijn huisarts
- Ja, naar mijn specialist
- Ja, naar mijn fysiotherapeut
- Ja, naar mijn apotheker

16. Zou u de volgende keer weer met informatie naar uw huisarts, specialist, fysiotherapeut of apotheker gaan?

- Zeker niet
- Waarschijnlijk niet
- Misschien niet/misschien wel
- Waarschijnlijk wel
- Zeker wel
- Weet ik niet

17. Kijkt u op internet nadat u uw arts heeft geraadpleegd om extra informatie te krijgen over uw gezondheidsklachten?

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- Altijd
- Niet van toepassing

18. Kijkt u op internet nadat u uw arts een diagnose heeft gesteld om de gestelde diagnose te controleren?

- Nooit
- Zelden
- Soms
- Vaak
- Altijd
- Niet van toepassing

Het consulteren van hulpverleners

Huisartsen, specialisten, apothekers en andere hulpverleners bieden steeds vaker de mogelijkheid aan om via e-mail bepaalde vragen aan hen voor te leggen. Daarnaast zijn er op internet speciale 'internetdokters' te vinden die u – al dan niet tegen betaling – kunt raadplegen

19. Is het mogelijk om via internet aan uw eigen huisarts, specialist of apotheker vragen te stellen?

- Nee, dit kan niet en ik zou dit ook niet willen → *ga door naar vraag 22*
- Nee, dit kan niet maar ik zou dit wel willen → *ga door naar vraag 22*
- Ja, dit kan
- Weet ik niet → *ga door naar vraag 22*

20. Heeft u internet het afgelopen half jaar gebruikt om uw eigen huisarts, specialist of apotheker via e-mail een medische en/of gezondheidsvraag voor te leggen?

- Nee → *ga door naar vraag 22*
- Ja

21. Wat is de belangrijkste reden waarom u via e-mail een medische en/of gezondheidsvraag voorlegde? (u mag hier slechts één vakje aankruisen)
- Het is de snelste manier om bepaalde informatie te krijgen
  - Het is de gemakkelijkste manier om bepaalde informatie te krijgen
  - Soms vergeet je bepaalde dingen te vragen
  - Het is anoniemer dan bellen of langsgaan
  - Dan kan je beter je verhaal op een rijtje zetten
  - Dan kom ik minder in de knel met mijn werk of mijn zorg voor kinderen
  - Anders
22. Heeft u internet het afgelopen half jaar gebruikt om een 'internetdokter' een medische en/of gezondheidsvraag voor te leggen?
- Nee → ga door naar vraag 25
  - Ja
23. Wat is de belangrijkste reden waarom u een 'internetdokter' een medische en/of gezondheidsvraag voorlegde? (u mag hier slechts één vakje aankruisen)
- Het is de snelste manier om bepaalde informatie te krijgen
  - Het is de gemakkelijkste manier om bepaalde informatie te krijgen
  - Soms vergeet je bepaalde dingen aan je eigen (huis)arts te vragen
  - Omdat mijn eigen (huis)arts niet zo veel uitlegt
  - Omdat ik de informatie van mijn eigen (huis)arts niet zo vertrouw
  - Het is anoniem
  - Ik wil graag een second opinion
  - Ik heb op dit moment geen huisarts
  - Anders
24. Heeft u uw eigen huisarts of specialist verteld dat u een 'internetdokter' heeft geraadpleegd?
- Nee
  - Ja, op eigen initiatief
  - Ja, op aanraden van de 'internetdokter'
  - Ik heb op dit moment geen huisarts

25. Wanneer u een aandoening heeft of zou hebben, welke via internettherapie behandeld kan worden, zou u hiervan dan gebruik maken? *(meerdere antwoorden mogelijk)*

- Nee
- Ja, wel bij depressie
- Ja, wel bij werkgerelateerde problemen
- Ja, wel bij verslavingsproblemen
- Ja, wel bij eetstoornissen
- Ja, wel bij seksuele problemen
- Ja, wel bij posttraumatische stress of angst
- Weet ik niet

NB: Vraag 26 tot en met 30 gingen over het bestellen van medische en/of gezondheidsproducten via internet. Hierover is een aparte publicatie verschenen, zie Marjan van der Maat, Margreet Reitsma, Liset van Dijk en Judith de Jong. *Consumenten over medicijnen en gezondheidsproducten via internet*. Utrecht: NIVEL, 2010.